

Beszédes Valéria

ADATOK A SZABADKAI TANYÁK KIALAKULÁSÁHOZ

A tanyák történelmi gyökerei a XV. századig nyúlnak vissza. Kezdetben a jószágterelő téli szállásokon gyűjtötték össze azt a takarmánymennyiséget, amely az állatok részére a téli hónapokban elegendőnek látszott. Itt télen át csak a férfiak tartózkodtak. A tanyát a gazdasági szükségszerűség hozta létre és fejlesztette tovább. Idők folyamán a legelő fokozatos feltörésével, az egyéni földtulajdon kialakulásával a tanya általános mezőgazdasági központtá vált. Kora tavasztól késő őszig kint tartózkodott az egész család, hogy az éppen esedékes munkát közvetlen közelből tudja végezni, és a sok közlekedés ne rabolja el az idejét. Később már a fiatalok egész évben kint laktak, az öregek viszont a városi vagy falusi otthonukban éltek. Egyes esetekben már olyan családok is akadtak, amelyeknek a tanya nyújtott állandó lakást és összeköttetést az anyatelepüléssel csökkent.¹

A tanyás település mindig valamilyen zárt település tartozéka. Így van ez a szabadkai tanyákkal is. Az alábbiakban kialakulásuk néhány vonását próbáljuk számba venni a XIX. század első évtizedéig.

Erdei Ferenc a szabadkai tanyákat különleges tanyáknak tartotta, soros falvaknak, melyeknek kevés kapcsolata van a várossal, mert megtelepültek a lakói.² A szabadkai tanyák kialakulásukkor — véleményünk szerint — állandóan lakottak voltak, tehát a várost körülvevő tizenkét pusztának nemcsak ideiglenes lakói voltak, hanem olyanok is, akik egész életüket a pusztákon töltötték. Nézetünket azokkal az adatokkal szándékozunk alátámasztani, melyeket Iványi István városmonográfiájában feldolgozott, valamint a Szabadkai Történelmi Levéltár (SZTL) térkép-gyűjteményében találtunk.

A várost körülvevő puszták állapotáról a XVI. századtól — igaz, nem folyamatosan — vannak adataink. Ezekből kitűnik, hogy a puszták lakottak voltak:³ 1580-ban és 1590-ben Novi Bajmokon 21, Nagyfényen 15, illetve 25, Györgyénben 17, illetve 26, Kelebián 18, illetve 57, Ludason 29, Sebesicsen 13, illetve 26, Tavankuton 16, illetve 23, Verusi-

cson 25, illetve 39 ház volt. A fenti összeírás szerint egyes helységek lakóinak száma tíz év alatt még gyarapodott is. Bajmok és Ludas hiányzik az 1590-i összeírásból. Ez a lakatlanság rövid ideig tartott, mert az 1687-től származó adókiivetésben Ludason 200, Bajmokon 200 ház volt. Az összeírásban ismét felsorolják a pusztákat; Györgyént kivéve mind lakottak voltak.⁴ Arról is vannak adataink, hogy a ludasiak a hódoltság végén Ismail Oggia bégtől Csorva, Ötömös, Kisülés, Belosovic pusztát vették bérbe,⁵ tehát ebből is következtethetünk, hogy a ludasiak állandóan itt tartózkodtak. Más adatok szerint, ugyancsak a török időben, Bajmokon és Tavankuton is állandóan laktak. 1660-ban Kopunovics Miklós juhász Bajmokon, 1693-ban Gugánovics Jeromos pedig Ludason született.⁶

1776-os tanúvallomások szerint már a török időben itt laktak a bunyevácok elszórtan a pusztákon.⁷ Életmódjukról Marsigli tudósít bennünket. Kizárólag baromtenyésztéssel foglalkoztak,⁸ földbe vájt vermekben, zemunicákban laktak. Ezekben éltek még a XVIII. század elején is a határőrök, nemcsak a férfiak, hanem a katona rokonai is, és a határőr földjét használták.⁹ Valószínű, hogy már ebben a kezdeti időszakban is nagycsaládi szervezetben, zadrugában éltek.

A fentiek alapján feltételezhetjük, hogy a város körül elterülő puszták a török időben nem néptelenedtek el, mert szinte folyamatos adataink vannak arról, hogy nemcsak a városban, hanem a pusztákon is laktak. Arról van szó, hogy az itteni lakosság kicserélődött szerb, illetve bunyevác állattartókra.¹⁰ Hogy a török időkben nem létesítettek falvakat, az azzal magyarázható, hogy a török feudális számára kifizetődőbb volt a puszták bérbe adása, mint falvak létesítése. Igaz, kevesebb bért kapott a puszták bérletéért, de ez biztos összeg volt. A török hódoltság után, mivel a város és környéke fegyverrel visszaszerzett tartomány volt, egykori földesurának leszármazottjai kihaltak, az egész terület a királyi kincstár tulajdonát képezte. A kincstár az itt szolgálatot teljesítő katonáknak, határőröknek adómentes földeket adott rangjuknak megfelelően.¹¹ A határőrvidék felszámolásával Szabadka mezőváros lett, s a város körül elterülő puszták is a tulajdonába kerültek, cserébe földesúri adót fizetett. Ekkor se kerülhetett sor a falvak telepítésére, mert most már a városi magisztrátus akadályozta, hogy a puszták kikerüljenek tulajdonából. Jó példa erre a Bajmok és Csantavér telepítése körüli hazavona. Csaknem húsz év kellett ahhoz, hogy Mária Terézia királynő parancsát teljesítsék, hogy Bajmokon, illetve Csantavéren a tanyákat összevonják és tisztázzák jogi viszonyaikat.¹²

Hogy állandóan lakottak lehettek a szállások, azt Cothmann¹³ jelentése is bizonyítja, mert csak azokat a tanyákat lehet összevonni, egy helyre telepíteni, amelyeknek a lakói állandóan kint tartózkodnak. A város elöljárósága a falvak telepítése ellen egyebek között azzal is érvelt, hogy a „már a künn lakókat sem lehet jogosan kényszeríteni, hogy az eddig szorgalommal művelt és termékenyvé tett földeket elhagyván, másfelé menjenek és újra kezdjék a terhes fáradságot”.¹⁴ A szabadkai ta-

nyák kétlakivá válása a XVII. század második felében jöhetett létre, amikor a város polgárai annyira megerősödtek anyagilag, hogy a városban is építhettek maguknak házakat. 1780-ban, mikor a pusztákon kiosztották a földeket, a polgári jog elnyeréséhez — a privilégium 15. szakasza értelmében — arra is szükség volt, hogy a városban tisztességes házat építsenek maguknak és abban vagy ők, vagy pedig a megbízottjaik lakjanak.¹⁵ Ugyanebben az évben szabályozták azt is, milyen körülmények között építhetnek szállásokat a pusztákon. Legalább harminc lánccs földre volt szükség, hogy tanyát verhessenek.¹⁶

Hogy milyen nagy jelentőségük volt a pusztai földeknek, az abból is látható, hogy a város körül elterülő ugar felosztásában is az volt a mérvadó, ki mekkora földdel rendelkezett. Ennek alapján a kérelmezőket négy csoportba osztották. 352 tulajdonosnak biztosan volt tanyája. A fennmaradt 320-ról nem tudni, hogy volt-e, mert ebbe a csoportba azok kerültek, akiknek 0—50 lánccs földjük volt.¹⁷ A tanyák szám szerinti felsorolását öt pusztán találtuk meg eddig. 1789-ben Guldovac kamarai tanácsos összeírásokat végzett Györgyénben, Sebesicsen, Kelebián, Vámteleken és Tavankuton.¹⁸ Ludas is a népesebb puszták közé tartozott, mert 1832-ben 282 nő, illetve 36 nőtlen gazda élt itt.¹⁹

A szabadkai szállások is kezdetben állattartó szállások voltak. A XVII. század térképén²⁰ a város neve mellé a rajzoló marhákat is rajzolt; ezzel is utalt a kiterjedt állattenyésztésre. A fennmaradt első állatösszeírások is ezt igazolják. 1702-ben 1902 lakosnak 607 ökre, 498 lova, 93 csikója, 511 tehene, 746 borjúja, 2593 juha, 541 sertése volt.²¹ Az 1748-ból származó adóösszeírás szerint 759 családnak 1249 igás ökre, 1213 lova, 615 fejős tehene, ezenkívül a városi közlegelőn 476 ökre, 498 tehene és 254 tinója volt.²² Ha összehasonlítjuk az 1702-es adatokat az 1870. évi adatokkal, akkor kitűnik, hogy korábban majdnem minden lakosra jutott egy marha, a múlt század második felében pedig már csak minden ötödik lakosra, 1748-ban 13 marhakereskedő volt a városban, a múlt század végén már egy sem. A marhatenyésztés mellett a juhtenyésztés is számottevő volt: 1702-ben 2592, 1748-ban 8620, 1780-ban 50—60 000 juh legelt a város környéki legelőkön. 1770-ben jelenik meg ezen a területen a birka. Ekkor még csak 6915 darab volt, de tíz év múlva már 77 799.

A város gazdasági felemelkedését a földművelés hozta meg. 1748-ban 400-an foglalkoztak az adózó polgárok közül földműveléssel. Ezek 18 875 pozsonyi mérő búzát, 4250 pozsonyi mérő árpát, 4372 pozsonyi mérő zabot, ezzel szemben egy századdal később 160 255 pozsonyi mérő kétszerest, 179 883 árpát, 236 174 pozsonyi mérő zabot termeltek a várost körülvevő ugarokon, illetve szállásföldeken.²³ A földművelés a múlt század második felében vált intenzívebbé, mert egy 1838-ból származó rajzon még igen szegényes a gabonapiac. A krónikások azt is feljegyezték, hogy egy Szudárevics nevű gazda a múlt század első évtizedében el akarta adni gabonáját a piacon.²⁴ Mégis arra kell következtetnünk,

hogy már a XVIII. század második felében megkezdődött a földművelés, mert már 1747-ben elhatározták, hogy a pusztákban levő kaszálókat, legelőket és szántókat felméri és elkülönítik.²⁵

Az állattartás és a gabonatermesztés mellett a kertek a város gazdasági életében jelentéktelen szerepet játszottak. A tizenkét pusztán közül csak kettőn foglalkoztak kertészettel. Ludason és Kelebián, e két pusztán természetük a város számára szükséges konyhakerti veteményeket. Ezenkívül — különösen Ludason — a dohánytermesztés is számottevő volt.²⁶ 1750-ben még adóztak a ludasiak a városi magisztrátusnak; minden lánca után fél mázsa dohányt kellett beszolgáltatniuk. Nagyobb mennyiségben Kelebián termeltek dohányt 83 holdon. A XIX. század második feléig foglalkoztak a kultúrával, 1868-ban a ludasi gazdák különböző visszaéléseket követtek el, ezért megtiltották a dohány további termesztését.

Hogy a kertészetnek valamikor jelentős volt ez az ága, napjainkban csak a nép emlékezetében él. A ludasiak emlékeznek még néhány dohánypajtára. Kelebián az utolsó pajtát 1981 áprilisában bontották le. Hogy a kertészkedés az utóbbi pusztán is jelentős volt, azt a helynevek is bizonyítják, mert például a Kelebiai-tó mellett húzódó házsort Kertész sornak nevezik. A kertészkedés megköveteli, hogy a gazdák állandóan kint lakjanak. A dohány művelése is egész évre munkát ad az itt lakóknak.

A Szabadkai Történelmi Levéltár térképgyűjteménye rendkívül gazdag. Nemcsak a város belterületéről vannak értékes kéziratos térképei, hanem a pusztákról is. A különféle kéziratos térképek a XVI. századtól kezdve Szabadka (Zabátka) mellett a környező települések közül Ludast, Tavankutat, Madarast is feltüntették.²⁷ A városról és az azt körülvevő pusztákról a XVIII. századtól kezdve vannak térképeink. Az első ismert térkép 1747-ből származik. Vázlatosan láthatók rajta az utcák, a város körüli puszták és az azokon található templomromok.²⁸ A későbbi térképeken, az 1782-ben és az 1783-ban rajzoltakon, már a tanyák sorát is láthatjuk.²⁹ 1776-tól kezdve, attól függően, hogy mi célból készültek a térképek, vagy a puszták egy részét, vagy az egész pusztát feltérképezték. Az 1776-ból³⁰ származó kelebiai térkép még elszórtan tünteti fel a tanyákat, az 1787-ből fennmaradotton már a tanyasorokat is megfigyelhetjük a tó partján, valamint a Mélykúti út mellett, s kezd kialakulni a Szerb sor is.³¹ Ludasról 1817-ből van részletes térképünk.³² A tó nyugati és keleti partján is tanyasorok vannak bejelölve, a csurgói részen is házak sora húzódik. A mai térképeken a nyugati tanyasor tovább fejlődött, a tó keleti partján felépített tanyák viszont eltűntek. A földművelés nagyságára utal az is, hogy a pusztában már négy szárazmalom is volt.

A sebesicsi, illetve tavankuti pusztákat³³ akkor mérték fel, amikor összeírták Vámtelek, Györgyén, Kelebia, Sebesics és Tavankut puszták tulajdonosait. A levéltárban eddig még nem került elő Vámtelek, Györ-

gyén és Kelebia térképe, viszont a sebesicsi, illetve tavankuti térképek feltüntetik a tanyákat, az utóbbiak a dohánykerteket is. E két pusztán még elszórtan épültek a lakóházak, de Tavankuton a szállások egymástól ugyan távol, mégis egy vonalban vannak berajzolva.

Összefoglalóan elmondhatjuk, hogy városunk tanyavilága a XVI. századtól folyamatosan együtt fejlődött a várossal. Az első szállások a pusztáknak azon a részén alakultak ki, melynek helyén a legélelkepe-
sebbek voltak a korábbi falvak. Lakói kezdetben állandóan itt lakhat-
tak, de a XVIII. századtól kezdve, a város gazdasági felemelkedésével,
a szállásiak egy része kétlakivá vált, míg a tanyasiak jelentős hányada
mindvégig a pusztákon élt. A XVIII. század második felében az állat-
tartás mellett a földművelés is kezd jelentőssé válni, hogy azután a XIX.
században a gazdasági életnek ez az ága vegye át a vezető szerepet.

Jegyzetek

- ¹ Balassa Iván—Ortutay Gyula: Magyar néprajz. Bp., 1979., 113—114.
- ² Erdei Ferenc: Magyar tanyák. Bp., 1976., 230—231.
- ³ Iványi István: Szabadka szabad királyi város története. Szabadka, 1886.
I. 69—70.
- ⁴ Szabadkai Történelmi Levéltár (SZTL). Másolatgyűjtemény. 25. sz.
- ⁵ Iványi I. 76.
- ⁶ Iványi I. 79.
- ⁷ Iványi I. 77.
- ⁸ Iványi I. 76.
- ⁹ Iványi I. 76.
- ¹⁰ Iványi I. 79.
- ¹¹ Iványi I. 112—113.
- ¹² Iványi I. 233, 329—334.
- ¹³ „S minthogy a városi tanács teljes számban fogadott engem, előadtam nekik, hogy — minthogy pusztáikban elszórva különben is hasztalanul nagy terjedelmű alodiái vagy szállásaik vannak, — ezeket a közjó iránti szeretetből is a királyi utak mellé összevonják s belőlük falvakat alakítsanak. Iparkodtam őket meggyőzni arról is, mily hátrányos dolog az, ha földeiktől oly távol (t. i. a városban) laknak, és birtokuk így elosztva idestova elszórva van; továbbá mennyi kára van a város korcsmajövedelmére nézve, ha a távolabbi szállásokon laknak.” Cothmann Antalnak, a magy. kir. udvari kamarai tanácsosnak jelentése a bács-kerületi kamarai puszták állapotáról 1763. dec. 28. Az eredetiből fordította: Iványi István. Szabadka, 1888., 39—40.
- ¹⁴ Iványi I. 234.
- ¹⁵ Iványi II. 169.
- ¹⁶ Iványi II. 176.
- ¹⁷ SZTL, aec. 24. A. 32/1789. Azoknak a névsora, akik ugarföldet kaptak.
- ¹⁸ A györgyéni szállásiak névsora: Lucas Sztantich, Anaftasia Rudich, Adalbertus Tumbasz, Joanes Prchich, Adalbertus Jaramazov, Paulus Bartall, Andria Prchich, (?) Vujevics, Damian Dulich, Franciscus Bru-

ich, Ivan Matkovich, Damian Dulich, Nikola Ivkovich, Thomas Bulyovcsics, Dusan Bulyovcsics, Franciscus Mamuzsich, Jozefus Mamuzsich, Matia Bajich, Georgius Bajich, Mio Bajich, Nikola Ivkovich, Antika Szárich, Jozefus Jaramazov, Paulus Barthall, Adalbertus Prchich, (?) Bacshá, Jakob Margerich, Lucas Szkenderov, Marko Necsich, Marko Sztipich, Illia Bacsich, Simon Bacsich, Jakov et Augustin Milaczky, Joso Sztipich, Stefanus Kullunchich, Josephus Dulich, Adalbertus Dulich, Mia Pejich, Simon Pejich, Marco Jerkovich, Mio Vukovich, SZTL, aec. 24. A. 14/1789.

A kelebiai gazdák névsora: Horváth Antal, Mio Krnyajszy Puskás, Vaso Pajo Zvekcics, Vaszo Szegedinác, Makszimusz Mamuzich, Vaszo Rain, Bosko Krnyajszy, Teodor Krnyajszy, Misko Tainacsija, Mio Pessich, Misko Ribics, Marco Krnyajszy Mitrovics, Mio Krnyajszy Butodin, Theodor Krnyajszy Jovics, Lazar Krnyajszy Gazdin, Carlos Kovács, Johanus Friczner, Jozepus Krnyajszy Mitrich, Anta Vezin, Misko Aradszky, (?) Markovics, Georgius Kopunovics, Chiro Alekszics Jovanov, Franciscus Kaszonyi, Lazar Boni, Simon Boni, Danillo Becsin, Marco Evetovich, Theodor Puskás Krnyajszy, Makszim Zubkov, Takács Márton, Blás Krnyajszy, Ivan Szuchich, Zaria Zvekcics, Johanus Vojnics Baráth, Szöke János, Nagy György Puskás, Furkó János, Andreas Gyullay, Kovács Tamás, Josephus Kereszthury, Franciscus Revel, Georgius Kardos, Manojlov Kallian, Nagy Albert Kis Teleky, Simon Romics, Thury Mihall, Mathia Vojnich, Sava Bajics, Marco Evetovich, Gaspar Jager, Antonius Franciskovics, Kovács János Rezsuka, Tóth Páll Jakcsuk, Martin Schimits, Mészáros Jacab, Csajkás György, Joanus Hasváry, Almásy Tamás, Kálló János, Rác Antal alias Szabó, Kovács János Zsugora, Hublik Jóska, Kovács Mátyás Zsugora, Páll György, Marin Taskovich, Túrko Mátyás, Túrko János, Franciscus Kászonyi, Ivan Vojnich, Mio Turanov, Naum Csamcsag, Mio Kossics, Jacov Kossiry, Horváth László, Berkes György, Jakob Metszer, Kovács András Lelek, Trencsini Páll, Lévaj János, Petrus Jossich, Matheus Rudics, Ivan Antunovich, Tomo Gyukics, Simon Grecsics, Vörös János, Georgius Kopunovich, Antun Kopunov, Nagy Imre Hegyessy, Maxim Kopunovics, Matheus Kopunovics, Ivan Kopunovics, Nagy Imre Hegyessy, Stephanus Balas Piri, Antall János, Hegedűs Páll, Takács Márton, Theodor Puskás, Vaso Jovincev, SZTL, aec. A. 20/1789.

A sebesicsi gazdák névsora: Miso Rakics und Makszim Rakics, Luka Perchich, Kreszta Milics, Trifun Raikov, Anton Kujuncsics, Janos Kaziba, Gerk Sivkov, Joseph Barai, Ivan Machkov, Pava Musicics, Albert Turchain, Ignati Juhas, Matko Bernics, Marko Ivkovich, Miko Kopilovics, Joso Rudics, Andria Rudics, Lovro Rudics, Mathe Rudics, Anton Wukovics, Petar Tumbasz, Antal Kovács, Anton Widakovics, Sándor Woinics, Marko Stantics, Marko Raichics, Simon Raichics, Wranja Poljanov, Pavla Mitrich, Mirko Tumbass, Vaso Katanchich, Joso Tumbas, Matko Delich, Matko Buljovchich, Zakaria Ivkovich, Illia Jurich, Ivan Czernkov, Ivan Miloszavljev, Stipan Peics, Simonov Widakovich, Gyurka Widakovich,

(?) Kardos, Michael Wermes, Miho Kovács, (?) Schefer, Jenko Wukovics, Matko Ivkovich, Andria Peich, Janos Egrinyich, Thadia Tumbas, Albert Tumbas, Jakob Tumbas Pivar, Stepan Stainaz, Ivan Polyakovics, Anton Kopunovics, Thadia Perchich, Wena Perchich, Nikola Franciskov, Matho Basics, Luka Franciskov, Ivan Widakovics, Anton Jaramazov, Stipan Bertics. SZTL térképgyűjteménye, 3. 1. 3. 8/1788.

A tavankuti gazdák névsora: Luka Perchich, Janko Berjaz, Ivan Balashovich, Miho Rudich, (?) Kerovich, Matho Perchich, Anton Gersich, Illia Szkender, Miho Simich, Luka Perchich, (?) Meszaroch, Pavo Perchich, Ivan Perchich, Tadia Perchich, Simon Perchich, Michal Wermesch, Illia Budanovich, Ivan Czernkovich, Peter Widakovich, Ivan Czernkovich, Jakob Szkenderovich, Joso Szkenderovich, Sztipan Szkenderovich, Marian Szkenderovich, Luka Bosnyachky, Ignaty Wukovich, Gyuka Wukovich, Jerko Wukovich. SZTL térképgyűjteménye, 3. 1. 3. 7/1789.

Külön jegyzék van a sebesicsi, györgyéni, vámteleki és kelebiai földtulajdonosokról a föld nagyságával. SZTL, aec. 24. B. 63/1789.

¹⁹ A ludasi hívek összeírása. SZTL, pol. 12. C. 210/1832 és 12. D. 232/1834.

²⁰ Cartographia Hungarica I. 1528—1696.

²¹ Iványi II. 203—204.

²² Iványi uo. és Gaspar Ulmer: Subotica 1748. Rukovet, 1974. 3—4. sz. 145—154.

²³ Ulmer uo.

²⁴ Iványi II. 197.

²⁵ 1754-ben a kelebiai pusztákat is rendezték, a legelőket elkülönítették a szántóktól. Iványi II. 166.

²⁶ Az SZTL térképgyűjteménye 3. 1. 3. 27.

²⁷ Cartographia Hungarica I. 1528—1696.

²⁸ SZTL másolatgyűjtemény 40.

²⁹ SZTL másolatgyűjtemény 47, 49.

³⁰ SZTL térképgyűjtemény 3. 1. 3. 2.

³¹ SZTL térképgyűjtemény 3. 1. 3. 6.

³² SZTL térképgyűjtemény 3. 1. 3. 27.

³³ SZTL térképgyűjtemény 2. 1. 3. 7. és 3. 1. 3. 8.

Rezime

Podaci o nastajanju subotičkih salaša

Subotički salaši su se konstantno razvijali sa gradom. Prvi salaši su izgrađeni u onim delovima pustare gde su i pre bila sela, koja su u doba turaka razorena. Žitelji tih salaša u početku su stalno ovde stanovali, a od XVIII veka sa ekonomskim razvojem grada, jedan deo salašara kupio je kuće i u gradu, pošto su ih na to obavezali, ali većina ih je i dalje živela u pustari. Do XVIII veka su se pretežno bavili stočarstvom, a od sredine toga veka značajno je bilo i bavljenje ratarstvom. Studija se koristi sa podacima iz Ivanijske i Istorijjskog arhiva u Subotici. Saopštava spisak salašara iz Tavankuta, Đurđina, Šebešića i Kelebije sa kraja XVIII. veka.

Resumee

Die Angaben von dem Entstehen der Bauernwirtschaften neben
Subotica

Die Bauernwirtschaften neben Subotica, entwickelten sich mit der Stadt zusammen.

Die ersten Bauernwirtschaften erlaube man auf demjenigen Teilen der Grassteppe, wo auch früher Dörfer waren, die während der Türkenzeit zersört wurden. Am Anfang wohnte die Bevölkerung nur auf diesen Bauernwirtschaften und von dem XVIII Jahrhundert mit der ökonomischen Entwicklung der Stadt, ein Teil der Bevölkerung kaufte sich die Häuser in der Stadt, weil sie dazu verpflichtet waren; aber der größte Teil wohnte auch weiter auf der Grassteppe.

Bis XVIII Jahrhundert beschäftigten sie sich vorwiegend mit der Viehzucht, und von der Mitte des XIX Jahrhunderts, von großer Bedeutung war auch die Beschäftigung mit dem Ackerbau. Die Studie benutzt die Angaben aus Ivanji und Historischen Archiv in Subotica. Verständigt die Verzeichnis der Bauernwirtschaftbevölkerung aus Tavankut, Djurdjin, Šebešić und Kelebija von dem Ende des XVIII Jahrhunderts.